

Urlop bezpłatny i okolicznościowy

Igor Kyrzewski · 18.05.2025 · Kadry i Płace – JDG, Kadry i Płace – Spółki

☐ Wprowadzenie

Kodeks pracy przewiduje możliwość skorzystania przez pracownika z dwóch szczególnych form zwolnień od pracy:

- **urlopu bezpłatnego** – na wniosek i za zgodą pracodawcy,
- **urlopu okolicznościowego** – z tytułu ważnych wydarzeń życiowych, przy zachowaniu prawa do wynagrodzenia.

Oba typy urlopu są uregulowane w odmienny sposób i mają różne skutki prawne.

☐ 1Urlop bezpłatny

☐ Czym jest?

Urlop bezpłatny to okres wolny od pracy **udzielany na pisemny wniosek pracownika**, za zgodą pracodawcy. W tym czasie:

- **ustają obowiązki pracownicze**,
- **nie przysługuje wynagrodzenie ani składki ZUS** (z wyjątkami – np. z art. 174¹ KP).

☐ Podstawa prawna:

- **Art. 174 i 174¹ Kodeksu pracy**

☐ Czas trwania:

- Nie jest ograniczony przepisami – zależy od porozumienia stron,
- Może trwać dni, tygodnie lub nawet lata (np. w przypadku wyjazdu za granicę).

☐ Warunki i skutki:

- Wymaga **pisemnego wniosku pracownika** i zgody pracodawcy,
- Nie wlicza się do stażu pracy (chyba że przepisy stanowią inaczej, np. przy delegowaniu do innego pracodawcy),
- Pracownik nie jest objęty ubezpieczeniem (chyba że zgłosi się sam do dobrowolnego ZUS).

Wyjątek: Jeśli pracownik przebywa na bezpłatnym urlopie w celu wykonywania pracy u innego pracodawcy (na podstawie porozumienia firm) – ten okres **wlicza się do stażu pracy** (art. 174¹ KP).

☐☐ **Urlop okolicznościowy**

☐ **Czym jest?**

Urlop okolicznościowy to **zwolnienie od pracy z zachowaniem prawa do wynagrodzenia**, przysługujące z tytułu ważnych wydarzeń życiowych pracownika.

☐☐ **Podstawa prawna:**

- **Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 15 maja 1996 r., § 15**
(Dz.U. z 1996 r. Nr 60, poz. 281)

☐☐ **Wymiar:**

Ślub pracownika - 2 dni

Ślub dziecka pracownika - 1 dzień

Urodzenie się dziecka pracownika - 2 dni

Zgon i pogrzeb małżonka, dziecka, rodzica - 2 dni

Zgon i pogrzeb teściów, dziadków, rodzeństwa - 1 dzień

☐☐ **Dokumenty:**

- Wniosek pracownika (zwykle ustny lub mailowy),

- Kopia dokumentu potwierdzającego zdarzenie (akt zgonu, urodzenia, zawarcia małżeństwa itp.),
- Zwykle nie ma obowiązku złożenia wniosku przed zdarzeniem – ważna jest **skuteczna informacja i złożenie wniosku niezwłocznie po zdarzeniu.**

☐☐ Dni urlopu okolicznościowego są traktowane jak **zwolnienie z pracy płatne**, a nie jako część urlopu wypoczynkowego.

☐☐ 3. Obowiązki pracodawcy

Bezpłatny - Wymagana pisemna zgoda, aktualizacja akt osobowych

Okolicznościowy - Udzielenie urlopu z urzędu po zgłoszeniu, wypłata wynagrodzenia

☐☐ 4. Przykład - jak rozliczyć?

Pracownik składa wniosek o urlop okolicznościowy z powodu śmierci ojca – przysługują mu:

- 2 dni wolnego z pełnym wynagrodzeniem,
- Zgłoszenie może nastąpić już po pogrzebie, jeśli wcześniej było to niemożliwe.

W przypadku urlopu bezpłatnego na miesiąc:

- Pracownik nie otrzymuje wynagrodzenia,
- Nie nalicza się składek ZUS,
- Czas nie wlicza się do okresów uprawniających np. do nagrody jubileuszowej.

☐☐ Podstawa prawna

- **Kodeks pracy**, art. 174 i 174¹

- **Rozporządzenie MPiPS z dnia 15 maja 1996 r.** w sprawie sposobu usprawiedliwiania nieobecności w pracy
- Wyroki SN i interpretacje PIP (m.in. dotyczące dokumentowania zdarzeń okolicznościowych)